

Reuerendi Patris P. Hieremiæ Drexelii e Societate Iesu Opera omnia

Duobus nunc Voluminibus comprehensa, & libellis ante hac non editis
aucta ; Illvstrata, Indicibvs Moralibus, Locorum S. Scripturæ, Capitalium
Mysteriorum fidei, Rerum, & Concionum quouis anni tempore habendarum
; Congestis Et Compositis Methodo prorsus, alijs Auctoribus inusitata ; Sed
Theologis ...

Indicibvs Illvstratvs Et Avctvs Concionatoriis

Drexel, Jeremias

Antverpiæ, 1643

Cap. IV. Quæ vespertina sit jejunii refectiuncula.

ad succos extraneos veluti adhuc ieiunium, avidè renovatur in desideria. Venter quidem dum nescit operatur, sed varietas tollit fastidium. Quia enim puras (ut eas natura creavit) epulas fastidimus, dum aliæ aliis multitudine permiscuntur, & sprevis naturalibus, quos Deus indidit rebus, quibusdam adulterinis gula provocatur saporibus: transitur nimirum meta necessitatis, sed necdum delectatio superatur. Quis enim dicere sufficit, quot modis (ut cetera taceam) sola ova versantur & versantur: quanto studio evertuntur, subvertuntur, liquantur, durantur, diminuntur, & nunc quidem friza, nunc assa, nunc facta, nunc mixtura, nunc scillatim apponuntur? Ut quid autem hæc omnia, nisi ut soli fastidio consulatur? Ipsa deinde qualitas rerum talis desoris apparere curatur, ut non minus aspectus, quam gustus delectetur: & cum iam stomachus crebris ructibus repletum se indicet, necdum tamen curiositas satiatur. Sed dum oculi coloribus, palatum saporibus illiuntur, infelix stomachus, cui nec colores lucent, nec sapores demulcent, dum omnia suspicere, cogitur, oppressus magis obruitur quam reficitur.

Hic Bernardus non decorum statuit, sed prandiorum lautitiam objurgat. Refectio sit una, sed non nimis lauta, non nimis copiosa. Nam qui in uno prandio tantum vorant, quantum tribus Vitellis sufficeret, precepto forsitan satisfaciunt, quia semel tantum edunt, sed precepti finem neutiquam attingunt, quia ieiunium plane non sentiunt. Augustinus hæc utilissimè monens: Hæc, inquit, si facimus, fratres, inde nobis parare possumus medicamenta, unde nobis vulnera feceramus. Ante omnia in diebus ieiuniorum quod solebamus prandere, pauperibus erogemus, ne forte aliquis sibi sumptuosas cenas, & exquisitis saporibus epulas studeat preparare, & corpori suo magis commutasse quam subtraxisse ciborum abundantiam videatur. Nihil prodest tota die longum duxisse ieiunium, si postea ciborum suavitate vel nimietate animi obruitur. Illico mens repleta corripit, & irrigata corporis nostri terra spinas libidinum germinabit. Sit ergo temperatus cibus, & namquam nimium venter repletus: & plus semper de cibo cordis, quam de cibo corporis cogitemus.

§. IV.

Quid porro de iis dicemus, qui ut ieiunium minus sentiant, ad horam diei nonam decimamve dormiunt: dum verò vestiunt, dum molliuntur, dum comunt, mensa vocat. O ieiunatores strenui! Deus non irridetur, non fallitur, Deus non est abarrhandus, ut dictum. Rex David sincerissimè hoc agens, Deprecatus est Dominum pro parvulo & ieiunavit ieiunio, & ingressus seorsum jacuit super terram. Sunt qui ieiunantes non ieiunant, sicut qui videntes non vident, audientes non audiunt: illorum ieiunium Pascha foret aliorum lautissimum. Idcirco die quo ieiunandum, memores sumus, cum prandemus, diem esse esuriale, qui cenam nullam, prandium habeat moderatum. Athanasius hoc lucidè affirmans: Non solum, inquit, tarditas cibi sumendi ieiunium est, sed & puritas; neque in hoc sita est religionis exercitatio, ut duo sint convivia, sed ne varia comedant. Ergo prandium moderare, cenam omitte. Eminētissimus Cardinalis Robertus Bellarminus obliuiofam aut oculos aurem hæc convellens: Quid nobis, inquit, Ecclesia mandat? ieiunia Quadragesimæ. Quatuor temporum, & Vigiliarum. Ista si suscipiantur, ut oportet, non sine patientiâ perfici possunt. Nam si quis velit in diebus ieiuniorum exquirere delicatas epulas: & in cenâ unâ sive prandio uno tantum cibi sumere, quantum in prandio simul & cenâ capere solitus erat; & horam anticipare, & postea sub vespere cenulam sumere tam copiosam, ut cena dici possit; iste certe non facile esuriat, neque stiet, neque patientiâ opus habebit: sed si serid statuat, non anticipare horam, nisi moribus aut aliâ necessitas cogat: vulgares & viles epulas penitentiæ agenda accommodatas sumere, & quidem in eâ mensurâ, quæ refectioem unam, eamque ordinariam non excedat; & quod

in aliâ refectioe sumeretur, si dies ieiunii non esset, dare pauperibus: ut sit, iuxta beatum Leonem, refectio pauperibus abstinentia ieiunantis, atque, quod idem monet alibi, eluriamus paullulum, & aliquantulum, quod iuandis possit prodesse pauperibus, nostræ consuetudini subtrahamus: & denique sub noctem cenula, quæ sumi à multis solet, verè sit cenula: tum sine dubio patientia necessaria erit ad esuriam & stiet tolerandam; & sic ieiunando Christi patientiam utcumque saltem imitabimur.

§. V.

Qvintum: Tempus prandii seu cenæ non preveniendum. Patere, mi Lector, nos etiam minuta hæc profèqui. Esuriali die prandium more veteri Ecclesiæ Cena dicitur. Ita sub meridiem preces sunt: Ad cenam vitæ æternæ perducatur nos Rex æternæ gloriæ. Nam olim refectiois hora die ieiunii fuit vespere, quâ Dominus Iesus in cruce receptus, in tumultu compositus est. Hinc cena fuit prandio penitus omisso. Priscum hunc Ecclesiæ morem Augustinus & quequeque usitatissimè affirmat. A cenâ hæc vespertinâ transitum est ad horam pomeridianam nostram tertiam, Priscorum nonam, quâ Christum in cruce mortuus. Hæc consuetudo cenandi horâ tertiâ pomeridianâ etiam nunc tenet anno millesimo ducentesimo septuagesimo, beati Thomæ Aquinatis ævo, cujus hæc sunt verba: Ut ieiunantes circa horam nonam (nostra tertiam) cibum sumant, convenienter est constitutum. Ita primitus die ieiunii, cenatum est vespere, omisso prandio. Dein cenâ illa in horam tertiam pomeridianam migravit. Denique in horam undecimam sub meridiem una hæc ieiunii refectio translata est: ita quidem, ut lex violari crederetur, si sine causâ notabiliter citius cenetur. Sæpius cenare non prohibuit. Navarrus inter grandiores noxas numerat, statum refectiois tempus unâ alterâve horâ prævenire sine causâ. Nos minoribus noxis annueramus. Nam verâ ieiunii ratio est carnis non vesci, & mel in die refici. Maturius id facere rem ipsam non everit. Et qui citius cenat, diutius post expectat, celerius esuriat. Quod si hospites sint dimittendi, aut destinatum iter urgeat, accelerare cenam sine noxâ licebit. Cetera, consuetudinem hæc in reservare, optimum.

Coronidem addo capiti cum Climaco, qui ieiunium verè pharmacum pharmacorum omnium præstantissimum agnoscens. Ieiunium, inquit, sanitas corporis, compunctionis janua, mentis custodia, paradisi porta.

CAPVT IV.

Que vespertina sit ieiunii refectio.

Non malè dixerim: Quot homines sancti, tot specula ieiunii. E numero illorum non pauci totos sæpe dies, biduum triduumve, & amplius alimētis omnibus abstinent. Tarsensis Paulus religionem Christianam est exorsus ieiunio triduo. Sed numquid in istorum album referemus optimatè illum ingeniosè ientantem? Audite, & videte, singularissimum abstinentiæ prototypon propono: Virum summam novè, aut nobilis scriptor Hippolytus Guazarionius, qui aliquot annis non prius solebat strato sese levare & vestes circumspicere, quam clarum mane fenestras intraret, & angustas lumine rimas extenderet, tertiâque jam linea tangeretur (hoc est, horâ nonâ antemeridianâ) & pecus pæne omne sub ulmo esset. Stertebat, itaque, indomitum quò desumare Falerinum sufficeret, & usque dum somno helucum probè demum discuteret. Poterat vir iste primas è sua proclives in somnum sumus ex pridianâ crapulâ. Sæpius enim, semijomnum, & hesternò vino officianem significat.

Aug. 10. 10. ser. 2. seriâ quartâ in capite ieiunii, ser. 65. in ordine, de Tèpore, mibi pag. 252

2. Reg. c. 12. v. 16.

Athanas. serm. 66.

Bellarom. de 7. verbis Christi crucifixi l. 2. c. 10. mibi pag. 183.

suo cubiculo in ipsum usque triclinium, Optices per-
 spectivæ beneficio, semifomes oculos recta mittere,
 & num redivo sibi è plumbo sepulchro paratum sta-
 ret epulum, clarè conspicari. Ne quid verò vigilantis-
 simo patrifamilie bonarum horarum male periret,
 vestiri & calcari solebat in hunc modum: Vreus
 stabat argenteus, recenti Falerno spumans, in domini
 sui primam vigiliam paratus: juxta panis dominicus
 à forno itidè recens herilem gulam expectabat. Dice-
 res illum in Candià natum, ubi incolæ quot diebus
 manè pane tosto & Falerno generosissimo sese refi-
 ciunt, ita perennari in plurimos annos. Quamprim-
 um ergo herus semisopitum adhuc pedem extra plu-
 mas posuisset, famulus aderat, qui ambrosiam istam
 & illud nectar adhuc oscitanti propinaret. Et quoties
 famulorum alter tibiale pedi aut calcem induxisset,
 toties pocillator nivei panis Falerno madidatam buc-
 ceam porrigebat. Sic primas iste teporis partissimus,
 simul & eadem pane opera vestiebatur, calceabatur,
 comebatur, tentabat, prandebat. Nam ubi vestes in-
 duti recepisset, quotidianam ampullam perhausisset,
 & pane jam omnem sitim Apicianà promulisse ne-
 casset, recto gradu ad calidum triclinium tendebat,
 sessum se recepturus & pransurus, prout in dies sole-
 bat, pollucibiliter. Iuvenis quidem fuit novus hic Api-
 cius, fuit & robustus, fuit & opulentus; dixisset illum
 Methonis annos victurum: sed heu miserum! qui lau-
 tissimè vivendo hoc unum egit, ut viveret brevissimè,
 & æternum forsan moreretur. Nam diem suum obiit
 ante diem. Nec tamen à Parcis dici potest extinctus,
 ab aliis deabus, Edinà nimirum & Potinà, quibus illè
 quotidie tamen faciebat, in subterraneum carcerem
 præcipitatus est; vigeturus in multos annos, si vitam
 minus amasset, aut minus gulam.

Huic socium do istum. Interfuit (inquit idem
 Guarinonius) vir princeps Saliari Pontificum cenæ:
 unaque viri principes complures, & quidem, contra
 quam in convivii fieri M. Varro reliq, etiam supra
 Musas accubuerunt. Inter hos è Galeni civià senator
 Lati-clavius, qui multa super mensam, quod medicò
 non indecorum, seriæ disputationis intergressu de
 temperantiâ, de cibi potuque parsimoniâ, de vitæ
 longitudine per cenam breviter conciliandâ,
 eruditè dissertabat. Ap. verò tu hæc? inquit ille primi
 subelli conviva, & ita se rem habere asseveratè affir-
 mas, & seriò? Serio, ait medicus, vir optime, seriò
 hæc à me dicta, & verè: Quòd si ita est, inquit opti-
 mas, de me quid tibi videtur? canos jam vides & de-
 clivem ad capulum ætatem, quado jam ipsis quinquag-
 ginta annis ætatem hunc hausi. Enimvero dic, si, ut se-
 riò iudicatòque existimas, breviores mihi cenas in-
 struam, num longiorem tu mihi vitam pollicebere?
 Polliceor, ait medicus, & pro naturâ vadinonium
 subeo fidenti stipulatione. Bene habet, inquit senex,
 vadem te capio. Sed ut tabulis legitimè consignemus,
 quot mihi annos promittis ab hac quotidianâ in gul-
 lam in uria? Neque enim ego velim tam violenter ge-
 nium fraudare ob paucules annos & cum dicto capax
 crystallinum impiger perhault. Medicus ubi adhuc
 tam vegetum vidit: Decem, inquit, annos spondeo
 huic tuæ tam virenti senectæ, si tamen norit illa sibi
 frenos ponere, minus esse, parcius biberè, citius de-
 finire, ante saturitatem cenas abrumperè. Ad quæ
 promptissimè Bitias ille: Vnam, inquit, solùm annorù
 decadem ego indipsar tam violentâ cenarum lege?
 Apage tu sis cum tuâ hac sponione. Non pacifcor.
 Quid? unicum ego decennium vitæ adjiciam, &
 mihi met ipse quot diebus moriar? præstat quotidie vi-
 vere, nec mortem pavere, quandocumque tandem
 seriùs aut citius adfuturam, Verba illius sunt: *Scis me
 meyr als vmb gehen habere zu thun / so schenck mir rund ein.* Audis
 Tom. II.

A mors ista annuitque, & post paulò poculum propina-
 vit, in quod priùs ructavit ipsa. Hi viri florè ætatis non
 abstinentiâ & jejuniis, sed intemperantiâ & deliciis cor-
 ruperunt. Verissimi sunt, tamen veteres Trochaicit:
*Plurimos fecere morbos multa mensæ secula;
 Plurimos curare morbos novit abstinentia.*
 Laudent alii auream vitæ aquam, lapidem Bezoar
 alii extollant, elogium scribant alii auro potabili, ego
 abstinentiam pharmacum pharmaco, tum nobilissi-
 mum pronuntio. Quis autem abstinentie modus, quo-
 modo jejunandum sit, exorisi sumus dicere. Ad illa
 quinque puncta superius explicata sextum addimus:
 Die jejunii *Refectiuncula modica sub noctem permittit.* Quid
 in hac observandum, porro differemus.

§. I.

E St qui quærat: Quo jure die jejunii refectiuncula
 (collationem vocant) vesperi passim sumitur? Lex Refectiun-
 eola mo-
 dia sub
 noctem
 permittit,
 recepta
 contra cu-
 dine per-
 missa;
 nihil suffragatur, Commune us addicit. Nam vera je-
 junii ratio est, semel in die comedere. Quæ ergo pri-
 scas consuetudines, quæ jura producemus? Non nega-
 mus confidentes rei, nos nullis testimoniis, nec legibus,
 nec tabulis, nec prisicis ritibus uti, sed solâ, non adeo
 prisicâ, jam tamen pervulgatâ & receptâ consuetudine.
 Hoc igitur hæc in re primum sit: Die jejunii colla-
 tionem (cum vulgo loquimur) sub vesperam admit-
 tere, permittum & licitum.

Secundò: Ea est hæc permissio, ut suum liceat panis
 vehiculum ad jungere potum. Nemo Theologorum potus ad-
 jungi.
 hic reclamat. Assertio nimium severa est, quæ vetat
 alibile aliquid, sive quod nutriat, in vespertinam hæc
 refectiunculam admittere: Nihil hic noxæ meruat
 conscientia. Quòd si religiosa familia hæc in re sint
 anteriores, laudamus; suum illis jus esto, Ceteris om-
 nibus panis & congruus illi potus hoc tali vespere
 concessus. Sed quantum panis, dices, quantum potus?

Tertiò: Hic certè aliquid ægrè præscribi potest.
 Theologi omnes ad loci consuetudinem nos ducunt,
 Alicubi panis duorum nummularum refectiuncula
 illi ponitur, minus alibi, plusculum alio loco concedi
 solet. Quòd si res ad libellam examinanda sit, aio pa-
 nem trium aut quatuor unciarum, qui ferè crucigero
 venditur, in collatitiam hæc cenulam adhiberi posse,
 Liberalis, putem, concessio. Nisi cum Montanus ven-
 ter adest, homo plurimi cibi capax, & manduco infi-
 gnis, huic plusculum indulgendum, & augenda un-
 cia. Sed quid statimus de potu? Ut scilicet memine-
 rimus jejunium esse, non sympotium. Et ratio dicat
 non admittendum copiosorem potum, quam qui
 concessio panis sufficiat in vehiculum. Sed panis meus,
 inquis, vehiculum grande desiderat. Expecta sis paul-
 lulum. Has helluonum non jejunantium potationes
 infra tangemus.

Quartò: Ad illud panis & potus modum addi
 potest bellariorum aliquid aut fructuum arboreo-
 rum: pomum, nuces, aut pitum; aliquid herbularum
 aut l. etuculæ. Sed hæc disjunctivè (ur in scholis lo-
 quuntur) non collectivè. Aut hoc, aut istud aut illud,
 non simul omnia. Sic enim non cenula, non refectiun-
 cula, sed cena congereretur; quæ quidem ratione nec
 abstinentiæ, nec sanitati, nec temperantiæ foret con-
 sultum. Pisciculus, sed parvulus, aceto & oleo macer-
 ratus ab hac cenulâ non excluditur.

Quintò: Sed excluduntur ossa, placenta, pisces
 quanvis frigidi, aliique omnes ejusmodi cibi. Sed
 ut neminis conscientiam aut valetudinè terreamus, il-
 lud indulgentiâ sanè liberali adjungimus. Est homo
 afflicti aut naueantis stomachi, cui difficile solum pa-
 nem aridum cenare. Ægrè illum ingerit, non sine la-
 bore digerit. Huic ergo permittimus: E pane aut potu
 quem sumere, ossam aut jusculû sibi coquat. Calida,
 Y
 stomâ-

Refectiun-
 eola mo-
 dia sub
 noctem
 permittit,
 recepta
 contra cu-
 dine per-
 missa;
 Potestque
 vehiculum
 potus ad-
 jungi.
 Panis triu
 aut qua-
 tuor un-
 ciarû ad-
 hiberi po-
 test ad hæc
 refectiun-
 culam.
 De quo Lu-
 venalis sat-
 urversis
 verbis.
 Excluduntur
 ossa,
 placenta,
 pisces &
 ali ejusmodi
 cibi.

Vide Gallia
 lib. 1. c. 1.
 Vix convi-
 vium non
 panis non
 tribus, non
 plures no-
 num in vi-
 vibus as-
 su.
 Item 1. 1.
 115.

MARCO
 IN
 LIBRO
 DE
 INDEX
 DE
 DE
 DE

stomacho graviora; modò illam, quam statuimus, quantitatè comedendo non excedat. Oportet calor, jejunii vim non subruet. Hæc maligniori stomacho permittuntur: Consuetudo aliis retinenda.

§. II.

Augusti ad
Casulanum
l. supra ci-
tato.

Hic, Lector, parentefin statuamus. Si de bellariis, quæ illi cenulæ inferri solent, sit quæstio, cum Augustino loquar: Si hac de re meam sententiam quæritis, dicam è germano pectore quod sentio. Bellaria omnia, nebulæ dulciariæ, mellea scitamenta, liba, tragementa, amygdalæ, ficus, carpesia seu cubebæ, uvulæ passæ, & quidquid horum est in mensam secundam inferri solitum, & omne sacchari variegatum blandimentum, nugæ sunt merissimæ & insalubres, dulcis fallacia, tyrannus gulæ grata, sed sanitati noxia.

E medicorum scholis res nota est: faccharum dētibus venenum, fellis augmentum, hepatis incendium, stomachi non leve nocuum entum. Omne dulce stomacho inimicum: scilicet holæ medicæ scitum est. Vir doctissimus & medicinæ peritissimus, cuius non laciniola, sed erudita scripta veneror, & seruo cuius promenda, de dulciariis nebulis omnibus hanc tulit sententiam: Bellaria omnia stomacho adversaria, nocuenta certa, bullæ & phalææ libidinis gulæ. Stomachus valens & robustus hæc non cupit; debilis admittit, sed cum noxâ, & mali originem ignorat. Hæc bonum stomachum corrumpunt, malum non emendant, nec restituunt. Vult sine nosse bonum stomachum? convenientia sibi & robusta, carnem bubulam leviter lixam, extimum bovis pedem aceto & cepis inpersum, conditum, fecalium panis frustum appetit; hæc illius delicæ sunt: faccharum & illas fraudes dulciarias valdè averfatur; solida quærit, validæque; hinc noscitur.

Malus ac debilis stomachus suæ quoque nature competentiæ scatur, quod molle & dulce est, amat, & plerumque sibi nocentia eligit. Cucumeres & pepones, placentas & pultes, ceraforum & fructuum aliorum somnia colorata appetit, bellaria & sacchari variegamenta cupidè lambit, sed in suam perniciem maximam. In promptu sunt rationes certissimæ. Quod dixi, medicorum pueri sciunt quibus hæc ratiocinatio non ignota: Omne pingue & dulce, stomacho ac dentibus inimicum, anticum fellis; sed bellaria pleraque omnia maximam partem dulcia, ergo dentibus & stomacho inimica. Addo: Si hæc talia cibos alios precedant, appetentiam omnem destruant; si sequantur, & in fine sint, alvum horrendè stringunt. Notum nimis apud medicos: Dulcia in fine constipant. Felix qui his omnibus catere posse, partem sanitatis æstimat. Cum Paulo hic dixerimus: *Omnia mihi licent, sed non omnia expediunt*. Vesci quidem bellariis licet, sed certè non expedit. Qui potest capere, capiat.

1. Cor. 6. 6.
v. 12. & c.
10. v. 22.

Permissa
refectiuncula
abusus ali-
quot.

1. Abusus.

Sed mitto hanc melleam mensæ secundæ Rhetoricam, & omnes hos gulæ apparatus; ad varium permissæ refectiunculæ abusum venio. Reverà jejuniis non raro turpiter illudatur. Numeremus ordine, quæ in cenulâ illâ sumenda solent intervenire vitiosæ consuetudines & abusus.

Abusus primus: Nimum ciborum & bellariorum apponitur. Nonnumquam mensa refectiunculæ huic parandæ non solum omnigenis bellariis, sed & cibis frigidis oppletur. Adest lactuca, non desunt pisces assati, lixi, aceto & oleo conditi, carcere farinaceo inclusi: vinum varium & multiplex, Rhenanum, Creticum, Falernum. Num istud est jejulare, o viri? Atque hoc videas in mensis etiam eorum, qui vetare talia deberent, & jejunii leges monitis & exemplis ingerere. Quid oviculæ faciant, si pastores audent talia?

Objicias illud Martialis, qui ad lautas cenas sibi esuriendum quæstus: *Multum ponitur, aibat, parum scin-*

A ditur: Ita, inquit, multa quidem apponuntur, sed non ad omnia mittuntur manus; mensam tragementis optere, ævi nostri decorum est. Audio, sed & illud non nescio, posse aliquem etiam saturari hinc inde carpendo & vellicando. Deinde in tam opimis cenulis vitra tamenti non maxima toties per mensam obambulant, dum jejunatores illi ægrius & linguam & pedes moveant. Numquid hoc est jejulare? Et simul quæro: Num tanta frigidæ alimonie & bellariorum varietas ori potius ponitur, an oculis? Si oculis, quid opus, obsecro, tot ferculorum spectaculis tam multiplici escariâ pompâ die jejunii? Numquid hoc est cum Iobô penitentiam agere in favilla & cinere? Sin autem ori & ventri tam multum infertur, error luculentus, in gulæ pascuis abstinentiam & incediam profiteri. Cum Isaiâ vociferor: *Nolite jejulare sicut usque ad hanc diem.*

§. III.

Abusus secundus: Nimum panis & potus apponitur. Si cui mensura vini decur ad deditis duobus panibus, numquid refectiunculam hoc vocabimus? Vinum, ut ponimus, exsorbetur? unus aut fescuipanis minimum absumitur, num adhuc fames sentitur? Dirum omen, si hunc hominem post cenulam tam liberalem etiamnum torqueat inedia. Hic veteri jambo licebit uti:

Hemina vini, unisque panis sat replent.
Hieronymus olim ad Nepotianum scribens: *Fortissimum, inquit, jejunium est aqua & panis.* Ego forsan recitulis: *Fortissimum jejunium est mensura vini, & duplex panis.* Non absurdè quispiam de jejunatoribus ejuscemodi dixit: *Vultus illorum considera, rubent, ardent ut igniti Seraphim; Accensam verè dixeris hanc esse pietatem, O homines non tam Spiritu sancto quam pio vino madidos!* *Nolite jejulare sicut usque ad hanc diem.*

Abusus tertius: Mala hujus cenulæ condimenta, lufus. Conveniunt nimirum admissionis primæ amici cenulam esurienti unâ sumpturi, & ne pii colloqui desit materies, chartulis utuntur pictis, aut fritillum, testeras, alucem lusorium movent, & quidem eo animi ardore, ut calente lusu ad decimam noctis, ad undecimam, imò etiam ad noctis umbilicum, ad ipsam duodecimam & amplius devotissimè pervigiletur. Et hic quidem festertios complures, ille florenos aliquot, hic aliquot philippeos vel aureos perdit: nonnumquam centum aut ducenti philippei in lufum tam pium conferuntur. Heus viri, numquid hoc est jejulare? Equidem hoc ritu cereolus Deo, fatanæ fax accenditur. Hoc quidem est divo Leonardo imaginuculam ceream offerre, & eidem aliquot ceræ libras eadem operâ sublegere. Hoc quidem est aliquid thuris templo donare, & argentum thuribulum furari. **Mala est sacrificii & furti mixtura; nec bene conveniunt lufus & jejunium.** *Nolite jejulare sicut usque ad hanc diem.*

Abusus quartus: Non satis est aridam & frigidam esse cenulam, si nimis sit copiosa. Sunt qui putent parum interesse, si cenulæ huic inferantur cibi, modò si sint frigidi. Ita contigit ut ad curionem peregrinus quidam reviseret cenæ tempore. Curio paterfamilias in mensâ pisces esitans hortabatur familiarissimè, ut festus è viâ hospes accumberet, & unâ cenaret. Ille cunctari & gratias agere, causam etiam addere, eo die in oppido suo jejunium servari magnis religionibus. Cui paterfamilias iterum: *Et en, inquit, pisces jejuniis diebus non ingratos; admove manus; à foco recentes sunt.* Ad quem hospes: *Vesci calidis, inquit, jejunium vetat; frigidis non rejicerem.* Si quidem ait paterfamilias, de hoc agitur, heus puer, fenestras pande, & hos pisces aëri exponere: expedita res.

O con-

